

לקחה מזוב

פרשת כי תצא התשס"ה יצא לאור ע"י רשת מוסדות "מזוב" בראשות הרב יוסף ינן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פנינים לפרשה

"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך" (כא, י)

מדוע כאן אחרי כי תצא למלחמה באה ההבטחה "ונתנו ה' אלוך בידך", ואילו בפרשת בהעלותך (י, ט) נאמר: "וכי תבואו מלחמה בארצכם..." והרעותם בחוצרות ונזכרתם... ואז – ונושעתם מאויבכם? ועוד מדוע כאן נאמר בלשון יחיד "כי תצא" ושם בלשון רבים "וכי תבואו מלחמה..."? אלא, קושיא אחת מתורצת בחברתה. בפרשתנו נאמר כי תצא בלשון יחיד, דהיינו, כאיש אחד ובלב אחד באחדות וברעות אז – "ונתנו ה' בידך" כפי שאמרו חז"ל דורו של אחאב עובדי ע"ז היו, ועל שלא היתה ביניהם מחלוקת היו מנצחין במלחמה. – אבל כי תבואו מלחמה שתהיו מפולגים אז תצטרכו לרחמים גדולים. ("שם שמואל")

תרוץ נוסף מהאדמו"ר מקוצק

"כי תצא" – אם אתה היוצא למלחמה אל עבר האויב – אז "ונתנו ה' אלוך בידך" בנקל וללא צורך בישועה מיוחדת. אולם אם המלחמה היא אחרי שהאויב בא כבר "בארצכם" – אז זקוקים לרחמי שמים מרובים ואין זה בבחינת "ונתנו ה' בידך" בנקל, אלא צריך "ונושעתם". וכן הוא הדבר במלחמה התמימית מלחמת היצר. קודם שיהא לו דריסת רגל אצלך – נקל לך לנצחו, אבל אחרי שהוא כבר מקנן בליבך וקנה אצלך שביטה כי אז תכבד המלחמה מאד. (הרה"ק מקוצק)

"כי תצא למלחמה.. ונתנו ה'... ושבת.. וראית בשביה אשת יפת תאר" (כא, י-יא)

הרמב"ם בפ"ח מהלכות מלכים מביא ביחד את ההלכות שבשעת מלחמה הותרו מאכלות אסורים. וכן הותרה אשת יפת תאר. אומר ה"אור החיים" עלול להוציא מצב שנים ישראל יצא למלחמה לא בגלל שיש באמת צורך במלחמה אלא כדי להנות מאיסורים שהותרו בשעת מלחמה. לכן האריכה התורה בפסוק ראשון שתהיה. יציאתך למלחמה על אויבך, שהם אויבי ה' כמ"ש דהמע"ה "הלא משנאיך ה' אשנא וכי לאויבים היו ל"י ואז אתה מובטח שיתנהו ה' בידך, אבל אם תהיה יציאתך למלחמה מפני סיבה אחרת אין אתה מובטח כלל שתנצחו. (אור החיים)

"וראית בשביה אשת יפת תאר.. ולקחת לך לאשה" (כא, יא)

וקשה: א) הלא דין זה נוהג אפילו כשאינה יפת תואר וא"כ היה לכתוב "אשה" סתם. ב) מה פשר ההדגשה ולקחת "לך"? אלא דאיתא בגמרא שבכל אשה יש שתי מעלות: חדא שמצילות אותנו מן החטא, ותו שמגדלות בנינו לתלמוד תורה. אבל ביפת תואר שאמרו רז"ל כל הנושא יפת תואר סופו שמוליד בן סורר ומורה א"כ יש בה רק חדא למעליותא והיינו שמצלת מן היצה"ר, ולפיכך אמר הכתוב "יפת תאר" רצונו לומר שאשה זו יפה רק בתואר אחד ואינה כשאר הנשים שיפות בשני תוארים להציל מן החטא ולגדל הבנים לתורה. וזהו "ולקחת לך" – דייקא לתועלת עצמך שמצלת אותך מן החטא ולא לתועלת בניך. (דרשות בן איש חי)

"כי את הבכר וגו' לתת לו פי שנים"

(כא, יז) "יען בכור נוטל פי שנים – על כן בכר נכתב חסר" (מדרש פליאה). והבאור בזה: הדנה בכל כ"ב אותיות הא"ב לא תמצא רק שליש אותיות שהן כפולות מהאות שלפניהם, ב' כפולה מא' שלפניה, כ' כפולה מ' שלפניה, ר' כפולה מק' שלפניה – אותיות "בכר" לרמז שבכור נוטל פי שניים, ולכן באמת כתיב בכר חסר בלי ו' כי אם היה מלא עם ו' לא היה רמז זה שכן האות ו' אינה כפולה מהאות ה' שלפניה.

(אחי המהרי"ל)

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה..."

(כא, יח) בן סורר ומורה על שם סופו הוא נהרג (רש"י ע"פ המדרש).

ידועה הקושיא של הרא"ם מדוע עשה הקב"ה נס לישמעאל להחיותו במדבר ע"י גילוי הבאר לאמו. וע"ז טענו המלאכים כי עתידים בניו לגרום מיתה לבניך בצאתם לגלות, וע"ז השיבם הקב"ה "באשר הוא שם" – דהיינו שדין אדם לפי מצבו העכשוי ולא על פי העתיד. והקשה הרא"ם מדוע כאן בבן סורר ומורה כן דנים על פי העתיד?

ותירץ המהרי"ל שיש הבדל בין בית דין של מעלה לבית - דין של מטה, העולם נברא באופן שקיימת בחירה לאדם לעשות כרצונו ואין בית דין נותן עונשים אא"כ חטא האדם. שאם יבואו עונשים למנוע את החטא, א"כ נשללת הבחירה ולכן דן הקב"ה את ישמעאל לפי מצבו באותה שעה, אבל ב"ד של מטה שכופין על קיום המצוות ה"ה שכופין למנוע מעבירות, וכן יפתה התורה את כוחם לענוש עד כדי חיוב מיתה כשרואים שסופו לחטוא וללסטם את הבריות. (גור אריה)

"ורגמוהו כל אנשי עירו וגו' וכל ישראל ישמעו ויראו" (כא, כא)

ולכאורה יש לדייק מפני מה לא כתב כאן, גבי בן סורר ומורה, "וכל ישראל ישמעו ויראו ולא יזידון עוד כדרך שכתב בעדי שקר לעיל בפרשת שופטים? ואפשר לומר עפ"י משאחז"ל שכן סורר לא היה ולא נברא אלא דרוש וקבל שכן וא"כ לא שייך לומר בו "ולא יזידון עוד" שכן "עוד" פירושו שמה שהיה לא יהיה עוד אבל מכיוון שבכלל לא היה בן סורר ומורה לא שייך לומר "עוד". (פנינים יקרות)

"ובערת הרע מקרבך – וכל ישראל ישמעו ויראו" (כא, כא)

אם תבער מקרבך – מעצמך את הרע. אז ישמעוך אחרים לכשתטיף להם מוסר אבל כל עוד הרע מצוי בקרבך לא ישמעו אחרים את דבריך. ("פרח לבנון")

"בקול אביו ובקול אמו" (כא, יח)

טעם שהוצרך להזכיר "אביו" ולא הספיק לומר בקולו, וחוזר לאביו שאמר בסמוך. העיר הכתוב כי כן סורר ומורה לילדיו יסובבהו כן היותו מורד באביו ואמו, שהם הקב"ה (ברכות ל"ה): וכנסת ישראל (זוה"ק ח"ב פ"ה). ע"ד אומרו (משלי א, ח) "שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמןך", כי לפי שילדיו חושכים שבטם מבניהם, ומניחים אותם לעשות הטוב והישר בעיניהם, וזה יסובב שגם בהם ימרוד.

וזה שיעור הכתוב "כי יהיה באיש וגו'", דע שאיננו שומע בקול הקב"ה וכנסת ישראל, ולזה הגם שסירוהו לא ישמע אליהם, פי, מלבד שלא יקבל לחזור מעבירות שבינו ובין המקום, עוד לו שלא ישמע אליהם.

(אוה"ח הק')

"זולל וסבא" (כא, כ)

"זולל" – מפורש והוא זולל בשר, רק הוא שם כלל לנותן בכל מה שיתאווה כל מה שיבוקש ממנו. "וסבא" – מרבה לשתות והוא המשתכר. והנה זה כמו אפיקורוס, כי לא יבקש חיי העוה"ז כ"א להתענג בכל מיני מאכל ומשתה.

"וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אתו על עץ" (כא, כב)

דרש רבינו האר"י ז"ל על רבינו הרמ"ק ז"ל באשכבתיה, "וכי יהיה באיש חטא משפט מות" לשון חסרון (שחסר משפט מות) שהוא צדיק גמור, ולא נמצא שום חסרון לומר שנתחייב מיתה בעבור חטא זה, כי לא נמצא בו חטא, "והומת", ועכ"ז מת, וזו

היא שקשה. לז"א "ותלית אותו על עץ", ר"ל בעטיו של נחש, שאכל אדה"ר, ע"כ אמרי קדוש.

"והשבתו לו"

כד ניים מרן רבי יואל טייטלבוים זיע"א, ושכב על כורסתו במלון צפניה בירושלים, נים ולא נים, התקרב אליו רופא ירושלמי חרד, ושמו ד"ר ארונוב, ושאלה בפיו:

האם מחויב הוא עפ"י תורה לכתת רגליו באישון לילה לכל חולה המזמין אותו, הרי התורה אמרה (שמות כ"א י"ט) "ורפא ירפא" – מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות (ב"ק פ"ה.), אבל מהיכתי תיתי שהוא חייב להענות לכל דורש, ובפרט שיש עוד רופאים בעיר. ד"ר ארונוב חוזר על שאלתו, ורוצה לדעת אם התורה מחייבת אותו לרפאות, או שמא זהו רק בגדר רשות. עיני מרן זיע"א סגורות, מרן ממלמל חרישית, קולו כמעט לא נשמע. הרה"ח רבי הערש פנחס, מטה אזנו אל מול שפתי מרן, ושומע את לחשו האומר כמו לעצמו: חיוב הרופא מן התורה לרפאות חולי ישראל, וזה נכלל בפירוש מה שאמר הכתוב "והשבתו לו".

למחרת בביהכ"נ "זכרון משה", עמד תלמיד אחד ואמר, מה שייכות השבת אבידה להטלת חיוב מן התורה על רופא לרפאות? ולא קרב זה אל זה! השתיק אותו הרה"ג אלקנה ויינסנשטרן באמרו: שא עיניך בפירוש המשניות להרמב"ם, מסכת נדרים פ"ד, ותמצא דברי הרבי מסטמאר ככתבם וכלשונם.

(עולמות שחרבו)

פסוק

וזה לשון הרמב"ם בפרוש המשניות: ...חיוב רופא מן התורה לרפאות חולי ישראל וזה בכלל הפסוק (דברים כב) "והשבתו לו" לרפאות את גופו שהוא רואה שהוא מסוכן ויכול להצילו או בגופו או בממונו.

פסוק

מעשה ובינה"כ בשעת התפלה, ראה ר' זונדל מסלנט דרך החלון עז של יהודי קופצת לתוך גנת נכרי, ויצא מהר מביהכ"נ כשהוא עטוף בטלית וקיסל, וגרש אותה כדי להציל ממונו ישראל.

(מקורה של הלכה זו בב"מ דף ל"א, שבכרם עכו"ם יש מצות השבה משום אבידת גופה, "דדילמא קטלו לה").

(תנועת המוסר)

פסוק

פעם אחת הלכתי עם רבינו יחזקאל אברמסקי ז"ל, הבחין רבינו בילד קטן, שכפי הנראה נאבד, ואמר לי רבינו לעזוב אותו, ולעסוק במצוה יותר גדולה: השבת אבידה! אבידת גופו!... (פניני רבינו יחזקאל)

"הקם תקים עמו"

הלך הבעלים וישב לו ואמר לו, הואיל ועליך מצוה לפרוק פרוק, פטור, שנאמר "עמו" – ספרי.

נראה דמזה יש להשכיל בענין העזר הבא לאדם לעזורו בתורה ובעבודה (כדאי בסוכה נ"ב.), שהוא ג"כ דוקא אם האדם עושה ומייגע עצמו – רק אז מסייעין לו.

(עמוד האמת)

"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך"

מצאתי רמז, גג הוא גבוה, ורמזו שיעשה גבול לגאווה, ואם לאו משם תהיה נפילתו, "כי יפול הנופל ממנו", לפני שבר גאון. (של"ה הק')

"ולא תשים דמים בביתך"

שלא תעשה ענין שע"י ביתך אתה שופך דמים, כגון אחד שתיקן מפתחות לחדרים שלו, והיה סוגר מבחוץ באופן שלא היו יכולים לפתוח מבפנים, פעם אחת נפלה שרפה ונאבדו המפתחות ונשרפו בבית, כי לא יכלו לצאת. (ספר חסידים)

"והתעלמת מהם"

פעמים שאתה מתעלם.. זקן ואינו לפי כבודו. (גמרא) מעשה ברבי עקיבא איגר שבא לוורשה, ויצאו לקראתו רבבות אלפי ישראל, חלקו לו כבוד מלכים, מיד ביקש להטות את הכרכרה מן הדרך והביע רצונו לבקר אלמנה אחת בעיר, מבנות משפחתו, וכל הקהל הולך אחריו, כדי שתזכה היא בכבוד הרב. העיר לו אחד:

אמנם מצוה להרנין לב אלמנה, אבל מר אינו מחויב, הלא אמרו שפעמים רשאי אדם להתעלם ממצוה, כמו זקן ואינו לפי כבודו, שפטור מלטרות בהשבת אבידה. וכי זה כבוד לגאון כמותו להיות הולך בעצמו אל אשה אלמנה פשוטה?

השיבו רבי עקיבא איגר:

משם ראייה, כי רק בהשבת אבידה היתרו להתעלם, אבל במקרה שלי כתוב אחר מפורש "ומבשרך לא תתעלם...."

"לא יהיה כלי גבר וגו'"

משרשי המצוה, להרחיק מאומתנו הקדושה דבר ערוה וכל ענין וכל צד שיהיה הכשולן באותו דבר מצוי בתוכו, וכענין שיאמרו ז"ל ע"ד משל (סנהדרין צ"ג). שאלהינו שונא זמה הוא, כלומר, שלאהבתנו הרחיקו מן הזמה שהוא דבר מכוער ביותר, ויקח לב האדם ומדיחו מדרך טובה ומחשבה רצויה לדרך רעה ומחשבה של שטות. ואין ספק, כי אם יהיו מלבושי האנשים והנשים שוים, יתערבו אלו עם אלו תמיד, ומלאה הארץ זמה.

ועוד אמרו בטעם מצוה זו, שהיא להרחיק כל ענין ע"ז, שדרכם של ע"ז היתה בכך.

ואלה שני הטעמים מצאתים בספרי הרמב"ם ז"ל אחר כתבי אותם.

(החינוך מצוה תקמ"ב)

פסוק

פעם אחת רצתה הכבודה אשת רבי זלמן מוולוז'ין, לקחת חרב בידה לחתוך בה חוט או חבל, ויגער בה אישה הצדיק ויאמר, הרף ירך ממנו, ודעי וראי, אף שאין אסור גמור, הוא צל ודמות איסור יש בזה. אצל יעל אשת חבר הקני כתוב (שופטים ה, כו) "יידה ליתד תשלחנה וימינה להלמות עמלים", וזה לשון התרגום של יונתן בן עוזיאל: טובתא יעל אתת חבר שלמאה דקיימת מה דכתב בספר אורייתא דמשה, לא תהוי תיקון זיין דגבר על אתתא. (והוא פירוש על המקרא – כב, ה' – "לא יהיה כלי

גבר על אשה) אלהין ידהא לסיכתא אשיטית וימינא למרזבתא דנפחין ע"כ. והענין הוא שהתרגום מבאר, למה לקחה יתד ולא לקחה חרב, מפני שלא רצתה לעבור אל הלאו "לא יהיה כלי גבר וגו'." (תולדות אדם)

"כי יקרא קן צפור לפניך וגו', שלח תשלח וגו'"

ויש עוד דעת אחרת, שיש בקיום מצוה זו התעוררות רחמים על כל העולם, והוא כי מתוך שהוא משלח את האם, הנה היא מצטערת ודואגת על חרבן קינה ורחוק בניה ומצטערת והולכת ורוצה לאבד את עצמה, ומתוך צערה הגדול, השר הממונה על העופות מבקש רחמים מהקב"ה, ואז הקב"ה שכתוב בו (תהלים קמ"ה) "ורחמיו על כל מעשיו". ממשיך שפע הרחמים על כל המצטערים והצריכים רחמים ומרחם עליהם.

נמצאת אומר, שהמקיים מצוה זו ומשלח, הוא סיבה לעורר רחמים על כל העולם וטוב עמהם. וז"ש "למען ייטב לך והארכת ימים", כלומר, אותו השלוח יהיה לטוב לך והארכת ימים עליו, כי אריכות ימים בסיבת הרחמים. (רבינו בחיי)

"ואת הבנים תקח לך"

ולא אמר האפרוחים או הביצים תקח לך כמ"ש בתחלה "והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים". לרמוז, כי ע"י מצוה זו יזכה לבנים, וכמ"ש במד"ר (ו, ו) "יש מצוה שמתן שכרה עושר. ויש מצוה שמתן שכרה כבוד, ומה מתן שכרה של מצוה זו, שאם אין לך בנים אני נותן לך בנים שנאמר "שלח תשלח את האם", ומה שכר אתה נוטל, "ואת הבנים תקח לך". (ישמח ישראל)

"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו"

הכתוב מתכוין בזה להגיד, בל תאמר, מכיון שעניני ישראל אינם במקרה אלא בהשגחה פרטית, ממילא לא יפול אלא זה שנגזר עליו ליפול, ומשום מה עלי לעשות איזה פעולה השומרת מן הנפילה, והרי מלאך המוות מה לי הכא מה לי התם. לא כך הדבר, באמת אין הקב"ה רוצה שאתה וביתך יהו כל זעמו, והוא דורש ממך שתעשה כל מה שבידך שלא תבא תקלה על ירך, ואם נגזרה על אדם פלוני גזירה, ואם כבר ייפול הנופל, אז יהיה הדבר "ממנו", ע"י עצמו ולא ע"י רשלנותך אתה, כי מגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב. (בינה לעתים)

פסוק

נ"ל בס"ד, אם תסיר ממספר "בית" מספר "מעקה גגך", ישאר כמנין "הנופל". לרמוז, אם יחסר מן הבית, מעקה גגך, אז יפול הנופל. "כי יפול הנופל", ודבר זה אתה למד ממנו, ר"ל הבית עצמו.

(בן איש חי)

”כי יקח איש אשה וגו”

דברה תורה כנגד בני אדם גם בני איש, אשר חוזרים פניהם מן התורה, כאומרים כי היום קצר למה שצריך להשתדל על המחיה, ועליהם אמר הכתוב ”כי יקח איש אשה” זאת התורה המאורסת, ”ובא אליה” שכבר זרחה עליהם אורה של תורה בהר סיני וקבלו הלוחות, ”ושנאה”, פי, שאין לבם חפץ לתת לה עונתה כמשפט, וכשבא מוכיח לדבר אליו למה תמאס אשת נעורים, משיב, כי אין התורה זנה ומפרנסת והוא צריך למחיה, גם אינו רואה סימן ברכה מאמצעות לימודה, הגם כי יעסוק בה, אין נפתחין לו שערי פרנסה טובה, ואדרבה רואה, כי כל האנשים שרחקו ואינם חושבים בה כל עיקר, בתייהם מלאים כל טוב.

והוא אומר ”וישם לה עלילות דברים והוציא עליה שם רע – באומר – את האשה הזאת לקחת”, פי שאינו כופר בליקוחיה, אלא שאומר ”ואקרב אליה ולא מצאתי לה בתולים”, פי, לשון חזק, כי עוסקה סביב יחנן לדפוק על דלתי אחרים למצוא טרף.

מודיע הכתוב, כי הקב”ה, שהוא הנקרא ”אבי הנערה”, וכנסת ישראל, יתבעו עלבונה של תורה לפני ביידי הגדול, והוא אומר ”ולקח אבי הנערה ואמה והוציא את בתולי הנערה”, רמז חזק ועלייה (ס”א פעליה) והשגות רמות יושגו באמצעותה, ויתבעו עלבונה בבי”ד, כאומר ”השערה”, והוא מ”ש בזוהר (ח”ג, פ’) כי עתיד הקב”ה לתבוע עלבונה של תורה, וכאומרם במשנה (אבות ו’ ב’) אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. (אזה”ח הק’ יעו”ש עוד באורך)

”לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו”

(כג, ח)
”לא תתעב מצרי” מכל וכל, ואע”פ שזרקו זכורכם ליאור, מה טעם, שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק – רש”י.

צ”ל, למה נקט השלכת זכרים ליאור ולא כל השעבוד ששעבדו וענו אותם וי”ל, כי אין לשנוא את המצרים בשביל שעבדו, כי י”ל כקושיית הראשונים (הרמב”ם הלי’ תשובה ו, ה) שכך גזר ה’, אבל ה’ הלא רק יודע מחשבות האדם ולא האדם. אבל השלכת הזכרים זה לא היה מאת ה’, והם עזרו לרעה הרבה, וע”ז היה ראוי לשנוא אותם, אבל מ”מ משום ”כי גר היית בארצו” צוה ה’ ”לא תתעב מצרי”, וק”ל.

(כתב סופר)

”כי תצא מחנה על איביך ונשמרת מכל דבר רע”

(כג, ז)
מספר ר’ אריה לייב – בנו של ה”חפץ חיים” – זצ”ל, זכורני, כשהייתי עלם כבן שש עשרה, קראני פעם ביחידות, והעירני בזה הלשון: הלא הנך הולך וגדל, וכבר הגעת לפרק שצריך אני להזהירך להתרחק מן ההרהורים, ומכל דבר המביא לזה, כי מביא לידי מכשולים הרבה, והזכיר לי מאמר חז”ל (ע”ז כ:): ”ונשמרת מכל דבר רע” – שלא יהרהר אדם ביום, ויבוא לידי טומאה בלילה וכו’, ועוד דברים.

וסיים: אמנם איני חפץ להאריך בזה, כי ריבוי הדברים בזה ג”כ מוזק, והכלל כמו שכתב הרמב”ם (איסורי ביאה כ”ב כ”א) ”כי אין ההרהור מצוי, אלא בלב פנוי מתורה,

וצריך להשיא דעתו לתורה שהיא ”אילת האהבים וכו’.” (דונמא מרדכי אבי זצ”ל)

”לא תחרש בשור ובחמר יחדיו”

(כב, י)
כששהה רבינו יהושע ליב דיסקין – הרב מבריסק – זצוק”ל בבית הסוהר בהורדנא, היה מגלה זריזות גדולה בניקוי בגדי האסירים מחוטי שעטנו, טורח ומוציא במו ידיו חוטי שעטנו מבגד לבגד, ועל מלאכת חטוי זו הוא שקד עד עזבו את הכלא.

בנו הגאון רבי יצחק ירוחם העיר לרבינו, שיש לתת דין קדימה לניקוי הכובעים משעטנו, כיון שחובשים אותם תכופות על הראש, יוצא שעל כל לבישה ולבישה יש לאו של ”לא תלבש שעטנו”.

רבינו נהנה מהערה צודקת זו, והודה לו.

(עמוד אש)

סוֹס

אין דבר מעכב התפלה כמו בגדי שעטנו ואפילו הוא שוגג, (שלמי ציבור סדר השכמה סי’ ג. ר’ ישראל אלגוזי).

סוֹס

האר”י ז”ל ראה גדול אחד על חמור שהאוכף היה שעטנו, היה בו הקלפה רשות לבלבל תפלתו, ונתן לו תיקונים על חטא זה (”אור לישרים”, ר’ זרח איידליץ).

”לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו”

(כב, י)
סיפר רבינו מרדכי בר הלל אשכנזי: מעשה ברבי שמואל ברבי מאיר (רשב”ם), נכדו של רש”י, שהיה שפל-עיניים (כל ימיו לא היה מגביה עיניו), ופעם אחת רצה לעלות בקרון, שהיו מושכין בו סוס ופרד, ולא הבחין.

התרחש לו נס ונזדמן שם אחיו רבי יעקב, רבינו תם, שקרא לעומתו: שמואל אחא, אל תהי צדיק הרבה, שא מרום עיניך, סוס ופרד לקראתך!

”ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך”

(כג, טו)
שאלו את הרבי ר’ מנדלי מקוצק: היכן גר הקב”ה? השיב האדמו”ר:

בכל מקום שמניחין לו להיכנס, אבל אם יראה בך ערות דבר ישוב מאחריך, כי גם מלך בשר-ודם לא ירצה להיכנס לבית שפחי-אשפה ניצבין על פתחיו.

הליכות והלכות

מקצת דיני מעקה

בתורה כתוב: ”כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך וכו’ ולא תשים דמים בביתך” מפה למדנו על חיוב מצות מעקה לגג והכונה גם למרפסת כמו שיתבאר דבר נוסף למדנו שיש חיוב לא תשים דמים בביתך שמצויות אלו לראשונה שלא יגרם נזק מרכושנו ומביתנו. ההבדל בין שני מצוות אלו: א שחיוב מעקה זה כשיש חשש סכנת מיתה ח”ו וחיוב מניעת נזק קיים בכל מצב.

ב על חיוב מעקה מברכין. ועל ”לא תשים דמים” לא מברכין, - תקצר היריעה לפרט כל דינים אלו – ונתרכז רק בנקודות עיקריות במצוה יקרה זו.

חיוב מעקה: פוסקי דורנו דנו על גגות שלנו שאין כל כך רגילות לעלות להם והמסקנה לרוב פוסקים! גג משופע כגון גג רעפים וכן גג שאין משתמשים בו כלל רק עולים בו לתקן את הגג כגון שיש דודי מים שם מצד הדין פטור ויש שחייבו בו מעקה 3 טפחים להיכר.

גג שמשתמשים בו לפעמים כגון לאחסן דברים (ויש שכתבו שעולים לו במדרגות ולא בסולם) חייב במעקה רק לא יברך על זה. מרפסת: בשביל חיוב מעקה מן התורה עם ברכה צריכים תנאים אלו:

א שהשטח של הגג או המרפסת הוא 4 אמות על 4 אמות (אמה פרשו: 75.6 אינטש – 1.92 מטר מרובע).

ב שמתחת לזה יש בית דירה חדר מגורים או בית שגדלו גם 4X4 אמות.

ג. שגם הגג וגם החדר מתחתיו שייכים לאותו אדם או שיש שותפים ששניהם שייך להם.

ד שהגג או המרפסת נמצאים בשימוש קבוע. ה שגובה המרפסת מהרצוב הוא 10 טפחים.

ולכן מרפסת בולטת או מרפסת היוצאת מבית שמתחתיו גר שכן אחר יניח מעקה בלי ברכה. וכן בית שאין בו 4X4 מרובעות יניח בלי ברכה.

חדרי מדרגות נחלקו הפוסקים אם גם מדרגות חייבות במעקה ולכן צריך מעקה ויניח בלי ברכה.

גובה וסוג המעקה המעקה חייב להיות גובהו 10 טפחים וכתבו הפוסקים שזה טפח מרוח ולכן שערו כך:

לשיטה חזו”א: לכתחילה 39.4 אינטש בדיעבד: 38.7 אינטש. לכתחילה 1 מטר בדיעבד 98.2 ס”מ.

לשיטה הגרא”ח נאה: לכתחילה 45 אינטש בדיעבד 35.1 אינטש. לכתחילה 114.2 מטר בדיעבד 89 ס”מ.

(שיטה הגרא”ח נאה מובא בספרו שיעור מקוה שכתב בסוף ימיו).

על המעקה להיות חזק ועמיד בכדי שיוכל אדם להשען עליו.

ברכה במקום שצריך מעקה לכל הדעות כמו שנתבאר מקודם מברכין עליו ונחלקו הפוסקים אם מברך עליו בתחילת עשיתו או רק בסופו עם גמר המעקה.

וראוי לבנותו ע”י יהודי ואם בנה על ידי גוי למסקנת הפוסקים לא יברך ואם בונה ע”י פועל יהודי הפועל יברך ולא בעה”ב.

שוכר דירה גם שוכר דירה חייב במעקה ולכן אם שכר דירה שאין בה מעקה או המעקה נמוך צריך להגביהו השוכר, ואפילו שכר דירה מגוי.

(יתר פרטים בדינים אלו עין בספר ”הבית” המחבר: הרב לרנר שליט”א ועוד ספרי אחרונים).

**שבת שלום
ולמוד מהנה!!!**

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St. 718-251-9676	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידים חכמים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

מסופק אני אם הוא יכול אפילו לראות אותך ממרחק רב כזה מכל מקום, אינני יכול להעלות על דעתי סיבה כל שהיא שבגללה הוא יסתכל לכיוון הזה בכלל. ברור לי שרב החובל לא רק יחפש אותי, אלא יודע אני בבירור שכאשר יראה אותי מניף דגל לעומתו הוא ישמח מאד. כי הוא יבין שהדגל הוא ביטוי לגעגועי אליו, וכביטוי לשמחתו ואהבתו שתתפרץ גם הוא ינופף לי בדגל! אמר הילד בבטחון רב. כיצד הנך יכול להיות בטוח כל כך במה שאתה אומר! התפלא האיש. הביט הילד בעיני האיש התמה ובבת צחוק על פניו אמר בפשטות: מפני שרב החובל הוא אבי. כולנו בניים למקום, והקב"ה בטובו ובחסדו מחפש אותנו ממכון שבתו בגבתי מרומים. ובמקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנות. אם רק נעמיד עצמנו במקום ובמדרגה שמהם יובן שאנו מצפים לו ונושאים את עינינו אליו בבחינת "אני לדודי", מיד יניף אף הוא יתברך את דגלו לעומתנו ויקבלנו באהבה ובשמחה, ואין אנו צריכים ליותר משתי המלים: "ודודי לי".

(ילקוט לקח טוב)

הכפורים. כי באלו ארבעים יום התשובה מקובלת להיות לבו קרוב אל דודו בתשובה, ואז דודו קרוב לו לקבל תשובתו מאהבה" (משנה ברורה, ריש סימן תקפ"א).

מדברי ה"משנה ברורה" מקבל הפסוק "אני לדודי ודודי לי", משמעות של הנהגה הדדית בין ישראל לאביהם שבשמים כאשר ישראל מכוונים עצמם בתשובה לקראת דודם, אף הוא, יתברך, בא לקראתם ומקבלם בתשובה באהבה ובחיבה. בספר "סיבגי שולחנו של המגיד" מביא הרב פסח קרוהן שליט"א משל בענין זה ילד שיחך לבדו על חוף הים, כאשר חבריו משתובבים בצהלה במרחק ניכר מהנער הבודד. ניגש אליו אדם מבוגר ושאלו: נער צעיר, מדוע הנך משחק כאן לבדך? מדוע אינך מצטרף לחבריך שהתרחקו מהחוף. ומשחקים להנאתם בצל העצים!

אל דאגה, השיב הילד הצעיר, אני משחק כאן משום שאני מצפה שאניה תעבור כאן ואז אוכל להניף את הדגל שלי לרב החובל. חיך האיש לשמע דברי הילד, ואמר לו: היאך הנך מעלה על דעתך דבר כזה, הרי האניות אינן יכולות כלל להתקרב לחוף. אמנם ישנה ספינת נוסעים גדולה מאד העוברת בלב ים, אך אין שום טעם שתמתין לה. הנך יכול, איפוא, לחזור ולשחק עם חברך.

לא, זוהי בדיוק הספינה אשר לה אני מחכה! השיב הילד בלהט, אני מחכה שאוכל להניף את הדגל שלי לרב החובל של ספינת הנוסעים שעליה דברת, ואז הוא יניף לי בחזרה בדגל.

זה מגוחך, אמר לו האיש, רב החובל של האניה הגדולה הזו הינו אדם חשוב מאד,

הפגיעה עלולה להשפיע כמה דורות מאוחר יותר

אבל יש ללמוד מכאן דבר נורא. אם זה דינו וזה עונשו של מי שיפוגע באפרוחים, על אחת כמה וכמה מי שמזיק ופוגע בחבירו. הגמרא (שבת דף קמ"ה עמוד ב') מספרת על רבי חייא בר אבא ורב אסי שישבו לפני רבי יוחנן, ורבי יוחנן נימנם. אמר לו רבי חייא לרב אסי, מפני מה עופות שבבבל שמנים יותר מעופות של ארץ ישראל? התעורר רבי יוחנן והשיב, מפני שלא גלו, שנאמר (ירמיה, פרק מ"ח פסוק י"א) "שאנן מואב מנעוריו ושקט הוא אל שמריו וכו' ובגולה לא הלך", ואילו העופות שבארץ ישראל גלו, שנאמר (שם פרק ט' פסוק ט) "מעוף השמים ועד בהמה נדדו", ולכן הם כחושים. והעיר על כך הגאון ר' דוד שמעיה ויין זצ"ל, רבה של חולון: הרי מזמן הגלות עד זמנו של ר' יוחנן עברו מאות שנים, ובכל זאת ניכרה עדיין ההשפעה של הגלות על העופות, שהם ניני-ניניהם של העופות שגלו, עד כדי כך שגופם כחש מפני הצרות.

ויש ללמוד מכאן מוסר- השכל שלא לצער את חבירו, כי פגיעה זו עלולה להשפיע גם על הדורות שיבואו לאחר מכן, ומי שפגע עלול להיתבע על הכל.

וכיוון שלמדנו שמידה טובה מרובה, הרי שהמיטיב עם חברו – יקבל שכר רב.

(טובך יביעו)

משל ונמשל

"אני לדודי ודודי לי"

"אני לדודי ודודי לי" – ראשי תיבות אלול", וסופי תיבות עולה מ', כנגד מ' יום מראש חודש אלול עד יום

הילולא רצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
סז אלול	סו אלול	יד אלול	יג אלול	יב אלול	יא אלול	י אלול
רבי יהוא שניאור תלמיד חבר לכבא סאל	רבי יוסי הגלילי	רבי יהושע פאלק מקעפמנא	רבי יוסף חיים הבן איש חי	רבי מנחם כונשה מח"ם אהבת חיים רבי צבי מיכל שפירא מח"ם ציץ הקדש תקון הצות	רבי יעקב אלעזר הבן ממוקבלי ירושלים	רבי יוסף יהושע קארין ראב"ד ים

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן